

หลักธรรมในการครองตน ครองคน และครองงาน

หลักธรรมในการครองตน

หลักธรรมที่ทำให้ตนเองปฏิบัติหรือดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง รู้จักตนเอง ควบคุมตนเอง คือ

๑.๑ **สติ สัมปชัญญะ** สติคือความระลึกได้ สัมปชัญญะคือความรู้ตัว ผู้นำต้องรู้ตัวเองตลอดเวลาเพื่อให้การประพฤติปฏิบัติมีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด

๑.๒ **hiri โอตตัปปะ** หิริคือการละอายต่อความชั่ว โอตตัปปะคือการเกรงกลัวต่อบาป ธรรมะข้อนี้ช่วยให้คนที่ยึดถือไม่กล้าทำความชั่ว

๑.๓ **ขันติ โสรัจจะ ขันติ** คือความอดทนต่อความตรากตรำอดทนต่อความทุกข์อดทนต่อถ้อยคำที่ทำให้เจ็บใจ อดทนต่อความหิวกระหาย **โสรัจจะ** คือความสงบเสงี่ยมเจียมตัว ไม่หยิ่งยะโส ไม่โอ้อวด ไม่ยกตนเสมอท่าน จึงได้ชื่อว่าเป็นธรรมะที่ทำให้งาม

๑.๔ **สัปปริยธรรม๗** ได้แก่การเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักกาลเวลา รู้จักประมาณ รู้จักชุมชน รู้จักบุคคล และรู้จักตนเอง

หลักธรรมในการครองคน

หลักธรรมคำสอนที่ใช้สร้างมนุษยสัมพันธ์ในระหว่างเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้เกิดความยินดี เต็มใจทำงาน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของงาน ได้แก่

พรหมวิหาร ๔ คือ

มีเมตตาปรารถนาให้เป็นสุข ผู้นำจักไร้ทุกข์เกษมศรี

หัวหน้างานเป็นผู้นำกระทำดี มีเมตตาเป็นศรีประจำตน

กรุณา ปรารถนาให้พ้นทุกข์ แสดงตนช่วยคนสุขด้วยทุกหน

ทุกข์ของผู้ร่วมงานเหมือนทุกข์ตน แบ่งทุกข์ให้หลุดพ้นด้วยกรุณา

ยินดีเมื่อได้ดี ดีใจด้วย **มุทิตา** นำช่วยสวຍหนักหนา

ผู้ร่วมงานซาบซึ้งตรึงอร่า ผู้นำพาให้เกิดขวัญกำลังใจ

กระทำตนเป็นคนกลางทุกทางที่ **อุเบกขา** นำชี้ให้ผ่องใส

ธรรมะของผู้นำประจำใจ พรหมวิหารสี่นี้ไซ้แจ่มใสเอย (สุบินรัตน์ รัตนศิลา ๒๕๔๓)

และเพื่อให้สายสัมพันธ์ผู้นำกับผู้ตามแน่นแฟ้น แนบแน่นและจงรักภักดี ผู้นำจะต้องมี

สังคหวัตถุ ๔ ได้แก่

ทาน การให้สิ่งตอบแทน ให้รางวัลการทำงาน

ปิยวาจา การพูดไพเราะอ่อนหวาน

อัตถจริยา การรู้จักวางตัวอย่างเหมาะสม

สมานัตตา การเสมอต้นเสมอปลาย ไม่หน้าไหว้หลังหลอก

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้นำต้องมีคือ **ความเที่ยงธรรม หรือความยุติธรรม** เพราะเมื่อใดก็ตามที่ผู้นำ

ลำเอียง เพราะรัก เพราะหลง เพราะโกรธ เพราะกลัว จะทำให้เกิดความแตกแยกในผู้ร่วมงาน

หลักธรรมในการครองงาน

หน้าที่การงานจะสำเร็จบรรลุจุดประสงค์ได้ต้องอาศัยหลักธรรมสำคัญคือ

อิทธิบาท ๔ ได้แก่

ฉันทะ ความพึงพอใจในสิ่งที่ทำ สิ่งที่มีอยู่

วิริยะ ความเพียรพยายามอดทนในหน้าที่การงาน ไม่ท้อแท้ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

จิตตะ ความเอาใจใส่ ความปฏิบัติงาน การใฝ่หาวิชาความรู้ประสบการณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน

วิมังสา การใช้สติปัญญา ใคร่ครวญ ไตร่ตรองให้รอบคอบ

หลักพรหมวิหาร ๔ (ด้วยวัตถุสิ่งของเงินทอง ด้วยเรี่ยวแรง ด้วยวาจาทั้งความรู้และธรรม)

เมตตา ใช้ในกรณีปกติ = ให้ความรัก ให้ความปรารถนาดี กับมิตรและบุคคลอื่น (อย่าหวังผลตอบแทนเพราะจะเป็นราคะหรือโลภะ อย่าเป็นเสน่ห์เพราะจะเกิดทุกข์และเกิดความลำเอียงจนเสียความยุติธรรม)

กรุณา ใช้ในกรณีเมื่อเขาตกต่ำ เดือดร้อน เป็นทุกข์ = ความเป็นใจพลอยหวั่นไหวอยากให้เขาพ้นทุกข์

มุทิตา ใช้กรณีเมื่อเขาได้ดี ทำดี ประสบความสำเร็จก้าวหน้า = พลอยยินดี ส่งเสริม สนับสนุน (แต่ต้องอยู่ภายใต้หลักการ หลักธรรม กฎธรรมชาติ และความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก โดยให้อัตตาหิ อัตตโนนาถิ ทำงาน)

อุเบกขา ใช้กรณีเมื่อต้องรักษาความถูกต้อง รักษากฎ รักษาธรรม = วางเฉย (มีลักษณะร่วมสุขร่วมทุกข์ มีความเสมอภาค มีความยุติธรรม)

อุเบกขา เป็นตัวทำให้ เมตตา กรุณา มุทิตา พอเหมาะพอดี และเป็นตัวรักษากฎกติกา